

Fra arbejdsstyrke til innovationsstyrke

- erhvervsakademiernes bidrag til Danmarks innovationsstrategi

Kernen i Danmarks innovative DNA er, at alle kan bidrage til innovation – hele arbejdsstyrken er derfor i disse år under transformation til en innovationsstyrke. Dette må naturligvis afspejles i Danmarks innovationsstrategi, der skal understøtte innovation i alle dele af uddannelsessystemet.

Regeringen har udformet et kommissorium for en ny national innovationsstrategi. Målet er at skabe vækst, effektivitet og øget produktivitet ved at styrke innovationskapaciteten (fx at uddannelsesinstitutioner møder virksomhedernes behov for arbejdskraft) og bedre innovationsordninger (innovation med mest mulig effekt). Med baggrund i regeringens planer om at fremlægge en innovationsstrategi i efteråret 2012 har erhvervsakademierne formuleret dette oplæg. Oplægget omfatter:

- 1) En overordnet beskrivelse af hvordan akademierne i dag arbejder med innovation, herunder hvordan både de studerende og erhvervslivet inddrages i arbejdet.
- 2) Erhvervsakademiernes særlige konkrete bidrag til innovation og vækst – set i forhold til andre videninstitutioner.
- 3) Udbredelse af 'Best practice' til flere akademier.
- 4) Forslag til nye initiativer og aktiviteter, erhvervsakademisektoren kan iværksætte, fx i samspil med de nationale videncentre.

1. Erhvervsakademiernes arbejde med innovation

Danmark har brug for en innovationsstrategi, der kobler erhverv og uddannelse på alle niveauer langt tættere sammen, end det er tilfældet i dag. Her kan erhvervsakademierne spille en vigtig rolle. Siden etableringen af de første handelsskoler og tekniske skoler har tæt dialog med erhvervslivet været selve grundlaget for EA. 11.000 studerende er hvert år i praktik, og den daglige kontakt (både i Erhvervsakademiuddannelser på fuldtid (EAU) og Akademiuddannelser på deltid (AU) giver enestående muligheder for samspil og fleksibilitet mellem uddannelse og erhvervsliv samt indsigt i aktuelle udfordringer og tendenser. Samarbejdet er særligt styrket, når det handler om SMV'er med lokal forankring, som jo udgør ryggraden i dansk erhvervsliv. Men også når det handler om iværksætteri har EA's fokus på forretningsudvikling, godt håndværk og innovation af forretningsmodeller været af stor betydning.

Erhvervsakademierne bidrager med såvel rammebetingelser for innovation som med innovationskompetencer.

Rammebetingelser: Fra arbejdsstyrke til innovationsstyrke

En væsentlig faktor for innovation er indfrielsen af målsætningen om, at 60 % af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse. Erhvervsakademierne bidrager til at nå dette mål gennem praksisrettede videregående uddannelser, som i særlig grad har fokus på uddannelsesbehovene for studerende med en erhvervsuddannelse og et allerede etableret kendskab til erhvervslivet.

Heltidsstuderende: 2/3 af de studerende på EA har en traditionel baggrund i de gymnasiale ungdomsuddannelser, mens 19 % af de studerende har baggrund i erhvervsuddannelserne og 9 % har "andet". Det er således hver tredje studerende, som har en ikke-traditionel adgang til en videregående uddannelse. For denne gruppe af unge er alternativet til en EAU, at de færreste nogensinde vil komme i gang med en videregående uddannelse. I EA's levetid er det lykkedes at sikre en stigning i antallet af studerende på erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser med 38 % siden 2008 samtidig med, at fastholdelsesprocenten har været stabil.

Manifest med et klart budskab

Innovation kan læres. Det handler om at forstå innovation, ville innovation, praktisere innovation og turde blive ved. Også når det gør ondt.

Tænketaleslægtet DEA slår med dette manifest fast, at innovation principielt kan læres af alle. Gennem en systematisk udvikling og anvendelse af kompetencer, metoder og 'mindset' til innovation kan studerende og virksomheder lære at bidrage til værdiskabende innovation.

Kilde: Manifest om læring af innovation 2011, DEA

Deltidsstuderende: Dertil kommer, at erhvervsakademierne via AU bidrager til at nå 60 %-målsætningen gennem målrettede kompetenceudviklingsforløb for voksne med relevant erfaring fra arbejdsmarkedet. Antallet af voksne, der har fået en videregående uddannelse i EA-regi er steget med hele 60 % siden 2010.

Samlet set løfter EA således uddannelsesniveaet og forbedrer rammebetingelserne for innovation – særligt blandt de faglærte.

Innovationskompetencer: Fra forskningsdrevet til værdiskabende innovation for SMV'er

Forskning er vigtig for Danmarks konkurrenceevne og vækst. Der er behov for at styrke anvendelsen af forskningen i uddannelsesverdenen for at opnå den fulde udnyttelse af de danske potentialer. Det ville imidlertid styrke anvendelsen af innovationsbegrebet, hvis det anerkendte de mange øvrige kilder, der også bidrager til innovation - så som værdien af godt håndværk, forretningsudvikling og kompetencer, der understøtter, at alle medarbejdere bidrager til innovation. Det gælder i særlig grad i SMV'erne, der i høj grad lever af inkrementel innovation (dvs. konstante mindre forbedringer af deres produkter, services og processer), hvilket er virkeligheden for størstedelen af dansk erhvervsliv.

Mange innovationstiltag fejler. Ikke på grund af idéen, men på grund af udførelsen og forretningsmodellen bag innovationen. Ofte er det imidlertid 'the last mile', der er den vanskeligste del af processen. Det er her, kunderne skal acceptere innovationen, og der skal gøres handling. De fleste virksomheder med stor succes kombinerer stærke produkter med stærke forretningsmodeller. Den innovationspolitiske indsats bør indrettes, så en bredere vifte af private og offentlige virksomheder, brancher samt uddannelsesinstitutioner også har mulighed for at bidrage mere aktivt.

EA er stiftet med baggrund i handelsskoler og tekniske skoler. Købmandsskab, godt håndværk og evnen til at tjene penge på sine idéer er således en del af EA's DNA. Udvikling af forretningsmodeller er ofte overset som innovationsfaglighed på trods af, at det er her, pengene skal tjenes. EA har opbygget stor kompetence i netop udvikling af forretningsmodeller og merkantile kompetencer.

Der er tæt sammenhæng mellem innovation og industri: Nye koncepter skal prototypes i produktionen, og nye produkter bliver til i cykliske processer mellem produktion, brugerinvolvering og udvikling. Derfor er det vigtigt, at fremtidens håndværkere og tekniske dele af produktionen er godt klædt på til at tage del i de innovative processer. Et stærkt element i dansk innovationskultur er netop kompetencer, motivation og mulighed for alle for at deltage i innovationsprocessen.

Case: Inno12 – et tilbud om vækst til SMV'er

Erhvervsakademi SydVest og Erhvervsakademi Lillebælt har i samarbejde med InnoVirk skabt en ny samarbejdsform, hvor der stilles skarpt på uudnyttede potentialer via et udviklingsevent kaldt *Inno12*.

Inno12 er en udviklingsevent, hvor tværfaglig viden fra praksis og videregående uddannelser mødes om at udvikle nyt. Eventen er et tværfagligt forløb, hvor udvalgte studerende sammen med deres undervisere rykker ind på en virksomhed og kommer med løsningsforslag til de problemstillinger i virksomheden står over for. De studerende kommer fra forskellige studieretninger (fx professionsbachelor, international sales & marketing, e-konceptudviklere, webudviklere, datamatikere, logistikøkonomer, produktionsteknologer, energiteknologer og finansøkonomer). Her arbejder de intensivt i 12 timer sammen med virksomhedens leder og ejergruppe på at udarbejde konkrete og implementerbare løsninger.

Efter to afholdte events hos virksomheder, hvor den markeds-mæssige modvind spiller en stor rolle, er der via eventen identificeret uudnyttede potentialer i form af nye produkter, som ikke er set på markedet før.

2. Erhvervsakademiernes særlige konkrete bidrag til innovation og vækst

Erhvervsakademierne (EA) bidrager aktivt til Danmarks innovationsevne. 22.800 studerende har i lighed med de øvrige studerende på landets videregående uddannelser fag om innovation og tværgående aktiviteter, der

understøtter innovation som kultur (foretagsomhed) som faglighed. Det skaber stærke innovationskompetencer i fx kreativitet, iværksætteri, intrapreneurskab, forretningsudvikling, kommunikation og ledelse.

Erhvervsakademierne udmærker sig særligt på to fronter:

1. Innovationskapacitet: Transformationen fra arbejdsstyrke til innovationsstyrke ved et mærkbart bidrag til at indfri 60 % målsætningen, herunder uddannelse af studerende med faglært baggrund og forudgående kendskab til erhvervslivet og
2. Bedre innovationsordninger: Praktikforløb for alle studerende og udvikling af innovationskompetencer inden for fx håndværk, forretningsmodeller og merkantile kompetencer, hvilket er mindst lige så afgørende for innovation og vækst som fx forskning.

Helt særligt for erhvervsakademierne er således koblingen mellem teori og praksis. Alle studerende kommer i praktik, og det skaber en god forståelse og et godt samspil mellem erhvervsliv og uddannelse.

EA har en lang tradition for at tænke internationalisering ifm. uddannelse. Det gælder fx tilbud til alle studerende om at få internationale praktikpladser, men EA har også været dygtige til at tiltrække internationale studerende. Uddannelse er således både en eksportvare og et egentlig miljø, der er opbygget på mange institutioner. IBA i Kolding har aftaler om praktikpladser med flere end 100 virksomheder fra hele verden og har netop modtaget 15 mio. fra Velux Fondene til at styrke udveksling af dygtige studerende med Øst- og Centraleuropæiske uddannelsesinstitutioner.

Case: Afrika er det nye Kina

Erhvervsakademi Aarhus har siden 2010 arbejdet på at etablere samarbejdsrelationer med partnere i Østafrika. Indtil videre har 25 studerende fra akademiets finans-, markedsførings- og multimediedesigneruddannelse været i praktik i Tanzania. Formålet er at få førstehåndskendskab til et nyt marked, som rummer et stort potentiale for danske virksomheder. De studerende bringer denne viden tilbage til danske virksomheder, som derigennem forbedrer deres kendskab til tanzaniske virksomheds- og kulturforhold. Ud over samarbejdet med lokale virksomheder, har Erhvervsakademi Aarhus etableret en samarbejdsaftale med University of Dar es Salaam Business School.

Både praktikaftaler og samarbejdet med tanzaniske universiteter giver unikke muligheder for fremadrettet at få etableret værdifulde innovationssamarbejder mellem partnere i Tanzania og Danmark. Det giver desuden erhvervsakademiet gode muligheder for at tiltrække nye målgrupper af studerende, som har en ambition om at arbejde med udviklingslande.

Case: AU "Iværksætteri i praksis" - op til 50 % starter efterfølgende egen virksomhed!

AU – faget "Iværksætteri i praksis" bliver med succes gennemført som 6 ugers intensive forløb. På Erhvervsakademi MidtVest har 47 deltagere været igennem forløbet inden for de sidste par år, og 22 har foreløbig startet egen virksomhed.

Forløbet handler om at omsætte ord til handling. Der arbejdes med ideer, muligheder og konstruktiv feedback. Der træffes beslutninger, udarbejdes planer og jongleres med tal. Alt sammen med udgangspunkt i deltagerens drømmevirksomhed. Deltagerne møder forskellige erhvervsfolk og undervisere, herunder undervisere, der selv har egen virksomhed.

På forløbet bliver deltagerne guidet igennem alle de elementer som forretningsplanen skal indeholde, og sørger for, at ideerne bliver foldet helt ud, så deltagerne er tæt på at være klar til at gå i markedet, når uddannelsesforløbet er slut.

3. Udbredelse af 'Best practice' til flere akademier

Det er vigtigt, at viden og 'best practice' bliver gjort anvendelig og spredt ud til landets erhvervsakademier samt til alle uddannelser. Vidensspredningen er helt central for at indfri potentialerne. Erhvervsakademierne har selv taget initiativ til at danne følgende syv nationale videncentre:

- Innovation og entreprenørskab ved Erhvervsakademi SydVest
- Oplevelsesøkonomi ved Erhvervsakademiet DANIA
- Finans ved Erhvervsakademiet Lillebælt
- Teknologisk Innovation – velfærd ved Erhvervsakademiet Lillebælt
- Materialevidencentre ved KEA
- Ledelse ved Erhvervsakademi Århus
- Center for responsible design ved KEA

De nationale videncentre kan aktivt bidrage til strategisk vækst. Videncentrene kan indgå i partnerskaberne for innovation og understøtte Erhvervs- og Vækstministeriets strategiske vækstområder.

Case: Nationalt videncentre for Innovation & Iværksætteri

Videncentret arbejder for at skabe viden, vækst og partnerskaber i Danmark via innovation. Det gøres ved at sikre, at studerende, udviklere, undervisere samt offentlige og private virksomheder får indsigt i og bliver en aktiv del af fremtidens innovationer. Visionen er et selv bærende videncentre, der bidrager aktivt til at sætte innovation og iværksætteri på dagordenen hos både landets politikere, erhvervsakademier, studerende, private og offentlige virksomheder.

Derfor arbejdes for at:

- Skabe videnspartnerskaber hvor både studerende og undervisere fra de videregående uddannelser samt private og offentlige virksomheder indgår
- Skabe fokus på erhvervsakademiernes udviklingspotentialer og eksistensberettigelse, hvor teori og praksis er stærkt forankret - og herunder at få bedre muligheder for at medvirke til at omsætte og nyttiggøre den erhvervsrettede forskning og viden til gavn for små og mellemstore virksomheder
- Øget udnyttelse og spredning af viden og teknologi inden for innovation og iværksætteri via netværk og partnerskaber
- Mere innovation i virksomheder, offentlige institutioner og på de videregående uddannelser

Hos National Innovation Center er videnpartnerskaber en central værdi. Det bliver således et strategisk mål i videncentret, at der arbejdes hen imod at integrere:

- 1) Studerende via div. deltagelse i udviklingsprojekter, camps, innovationspraktik samt iværksættertilbud
- 2) Undervisere via årskonferencer, deltagelse i udviklingsprojekter samt efteruddannelses- og kursus tilbud
- 3) Private og offentlige virksomheder via deltagelse i udviklingsprojekter, innovationspraktik samt Videnpartnerskaber, innovationsnetværk og
- 4) Universiteter og andre vidensinstitutioner via deltagelse i forskningsprojekter, der involverer praksis.

Nationalt videncentre for Innovation & Iværksætteri har alle landets erhvervsakademier som medlemmer. Videncentret har til formål at drive innovative udviklingsprojekter med udgangspunkt i forventninger til fremtiden og dertil at agere som VidenGenerator med videnformidling til partnere, indgå videnpartnerskaber og herigennem at opbygge netværk og skabe gode betingelser for vækstiværksætteri.

Videncentret deltager aktivt i videnpartnerskab med både studerende, undervisere, forskningsmiljøer, private samt offentlige virksomheder og andre videncenter. Eksempler på igangværende partnerskaber er:

Det digitale prøverum - et stort forsknings- og udviklingsprojekt i samarbejde med Aalborg Universitet Esbjerg, iværksættere fra Idea House Esbjerg, studerende fra Erhvervsakademi SydVest, Virtual Lab, Microsoft, Bestseller og Commentor, som i partnerskabet skal skabe et virtuelt prøverum, hvor det via computer og smart phones er muligt at se sig selv med tøjet på, når man køber tøj online. Systemet vil også kunne bruges i fysiske butikker, hvor de vil være fremtidens svar på det fysiske prøverum.

Erhvervsakademi SydVest deltager i projektet som projektleder og medudvikler bl.a. med inddragelse af undervisere og iværksættere fra akademiet.

Projekt VIP (Viden- & InnovationsPartnerskaber) - projekt VIP er et samarbejde mellem virksomheder, offentlige institutioner og studerende. Sammen skal de skabe nye og bedre løsninger inden for områderne sundhed, pleje og omsorg. Partnerskabet går på tværs af erhvervsakademier, university colleges, videncenter, private og offentlige virksomheder.

Erhvervsakademier deltager i projektet som projektleder og medudvikler bl.a. med inddragelse af studerende, undervisere samt private virksomheder.

4. anbefalinger og målsætninger

Erhvervsakademierne vil bidrage aktivt til Danmarks innovationsstrategi og understøtte Erhvervs- og Vækstministeriets strategiske vækstområder. Derfor tager erhvervsakademierne selv en række initiativer, men der er også behov for national politisk opbakning for at kunne realisere nogle af målsætningerne.

Erhvervsakademierne bidrager til innovation ved at:

- Styrke små og mellemstore virksomheders innovationskompetencer i godt håndværk, gode idéer omsætte idéer til forretning,
- Sikre sammenhæng mellem teori og praksis i uddannelserne – nationalt og globalt og
- Sikre at flere unge og voksne får en erhvervsrettet og praksisnær videregående uddannelse og dermed medvirke til innovation i praksis og til at indfri regeringens målsætning om, at 60 % af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse.

For at styrke innovationsindsatsen yderligere har erhvervsakademierne selv, arbejdsmarkedets parter og de nationale myndigheder et fælles ansvar for:

- 1) Anerkendelse af, at der er mange veje til innovation. Erhvervsakademierne kan fx bidrage med kompetencer i praktiske innovative løsninger, implementering, forretningsudvikling og kvalitativt håndværk. Et skridt i den rigtige retning kunne være at gøre forsøgsordningen for videnkuponer for erhvervsakademierne permanent.
- 2) At skabe stærke innovationspartnerskaber, hvor erhvervsakademierne bl.a. kan bidrage med erfaringer om samspil med erhvervslivet og praksisnær innovation.
- 3) At flere gennemfører en videregående uddannelse på EAU-niveau ved at have fokus på unge med en faglært uddannelse og forudgående erfaring fra erhvervslivet. Det kan ske ved at udvikle og eksperimentere med former, metoder og fleksible forløb, så de i højere grad er tilpasset unges kompetencer og behov. De opnåede kompetencer skal være de samme, men metoderne skal udvikles.
- 4) At AU i endnu højere grad kan understøtte behovene i virksomheder. Struktur og indhold skal være mere fleksible, så uddannelserne i højere grad møder virksomhedernes behov for videreuddannelse. Det kunne fx være en ordning, hvor virksomheden kan sende en medarbejder i uddannelse og samtidig

være en del af virksomheden á la dem, som findes for sportstalenter, hvor der både er tid til uddannelse og talentudvikling.